

Fitxes d'Antoni Costa Ramon

De l'arxiu de Pep Costa

(Versió catalana de Rosa Vallès Costa)

per Rosa Vallès Costa

Antoni Costa Ramon anava recollint, en forma de fitxes, dades i notes que avui encara poden ser d'interès per a l'investigador. Des d'aquestes pàgines les anirem fent públiques, agrupades segons la temàtica i la cronologia, així com per la font d'informació utilitzada. Començarem amb unes notes de tema mariner, tan estimat per ell; el número que les encapçala és el que A. Costa va donar a la fitxa. Afegirem una breu explicació de les embarcacions esmentades i unes referències històriques.

Notes sobre compravenda d'embarcacions i patronies, 1802-1820

(Font: Arxiu de Protocols)

(8).– El 1802 foren comprades a Maó les següents embarcacions:

- Un pinc de 25 tones, per Joan Riera de Juan.
- Un pinc de 30 tones, per Antoni Grisaldo de Salvador.
- Un llaüt “San José”, de 18 tones, per Josep Mari.
- Un llaüt de 14 tones, per Jordi Pineda de Antonio.
- La “Virgen del Carmen”, de 30 tones, per Josep Pineda de Miguel.
- La tartana “La Sagrada Familia”, de 36 tones, per Joan Castelló.
- La tartana “San Antonio de Padua”, de 16 tones, per Salvador Grisaldo de Salvador.

(66).– El 9 de maig de 1806 Joan Hernández de Patricio ven als senyors Bartomeu de Torres i Joan Ferrer mig quart del xabec “San Antonio y Santa Isabel”, per 525 pesos.

(11).– El 1806 la patronia de la xàvega “La Santísima Trinidad” és venuda per sis mil reials de billó.

(23).– El 1807 la patronia de la xàvega “La Santísima Trinidad” és venuda per 6.000 reials de billó.

(223).– (Antoni Riquer Arabí) El 29 de maig de 1808 s'efectua la venda de la xàvega “San Luis”, de 20 tones, als senyors Bartomeu de Torres, Joan Ferrer, Gabriel Sorà, Joan Selleras, Manuel Valarino, Antoni Riquer, Joan Ramon de Mariano, Joan Tur, Bartomeu Casellas, Josep Sallera, Antoni Fe-

rrer, Francesc Roig, Gabriel Sorà, en 1/16 cadascun, i els tres restants a Guillem Amorós, per 400 pesos. Pel Tribunal de Marina havia estat declarada bona presa.

(25).– Compres efectuades el 1811 per patrons eivissencs:

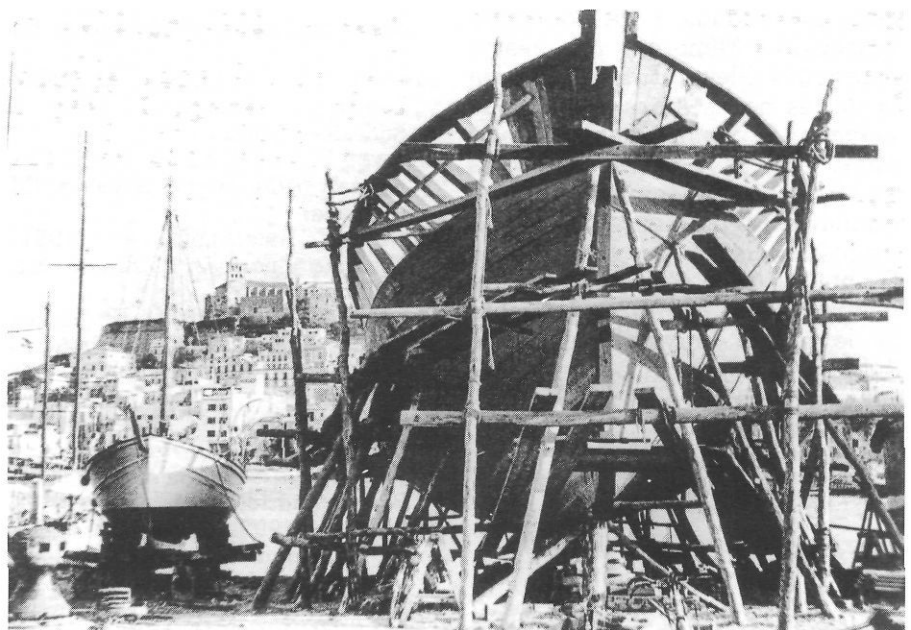
– Josep Ferrer de Bartolomé, una tartana de 30 tones a Tarragona.

(245).– Pere Fich, el bateau francès de 20 tones “San Buenaventura”, a Maó.

– Antoni Colomar, la tartana francesa “La Purísima Concepción”, que havia estat presa per una corbeta de S.M. britànica, a Maó.

– Bernat Amengual, la tartana francesa “San Juan Bautista”,

La drassana de la carretera de Sant Joan devers la dècada dels seixanta.

Anys seixanta: aspecte de la drassana vista des de la carretera de Sant Joan.

presa pel capità anglès Edward Conington, a Maó.

– També al port de Maó un altre patró eivissenc compra un pinc genovès que havien capturat dos navilis de S.M. britànica.

– Antoni Calbet, la tartana francesa “La dichosa Magdalena”, presa per uns corsaris de Mataró.

(17 i 234).– El 1881 Antònia Vich, viuda del patró Miquel Tuells, ven en pública subhasta, per 556 pesos, la patronia del “Virgen del Carmen”, que havia comandat el seu marit.

(20 i 241).– El 1811 Margalida Ribas, viuda del patró Manuel Rodríguez, ven la patronia del xabec “Dulce Nombre de Jesús” per 252 pesos.

(27).– El 1812 el xabec-velatxo “La Fortuna” és venut a Eivissa pel rais Tais Mohamed d’Orà, a Salvador Gil d’Almeria, domiciliat a Eivissa.

(20).– El 1816 Francesc Riquer de Francisco ven la patronia del xabec “Virgen del Carmen” per 300 pesos.

(22).– El 1820 és venuda a Palma la pollacra eivissenca “Virgen del Carmen”, de 160 tones.

Definicions

- 1.– bateau: bot de servei d’un vaixell, que solia anar estibat a coberta.
- 2.– llaüt: embarcació d’arqueig variable aparellada amb vela llatina, ha estat molt emprada pels eivissencs per a la pesca i el cabotatge; és típica de la mar catalana i balear.
- 3.– pinc: embarcació de vela, semblant al xabec, que fou molt emprada a la mar Mediterrània; durant el segle XIX arribaren a efectuar transport a les Antilles.
- 4.– pollacra: vaixell de vela propi de la Mediterrània, de dos pals, major i trinquet, a més del bauprès, aparellats com els dels bergantins.
- 5.– tartana: embarcació menor de vela llatina, baixa de popa i de proa, amb un sol pal perpendicular a la quilla en el seu punt mitjà, també arbora un pal petit a popa, a més del botaló de floc; fou molt emprada a la Mediterrània per a la pesca i el cabotatge.
- 6.– xabec: embarcació de vela d’origen àrab, de tres pals i aparell llatí; navegava a rem i a vela i era de perfil molt fi; els nostres corsaris i mariners l’apreciaven molt perquè era molt ràpida i molt mari-

nera; ha estat molt emprada a la Mediterrània per a la navegació de cabotatge.

- 7.– xàvega: embarcació a rem d’origen antic utilitzada per calar la xàvega, art de pesca de transició entre els d’encerclament i els d’arrossegament, amb unes dimensions entre 150 i 200 metres de llargària; fou emprada des del segle XVII en molts indrets de les costes per a la pesca a l’encesa.

Referències cronològiques

1800-1808 - La corona espanyola, amb Carles IV, és aliada de Napoleó i enemiga d’Anglaterra.

05/1808-1803 - Guerra del francès; mentre els afrancesats col·laboren amb Josep Bonaparte, Anglaterra és aliada dels patriotes en la lluita contra la dominació napoleònica, que no va arribar a les Illes. Corts de Cadis i Constitució de 1812, popularment, *la Pepa*.

1814 - Retorna a Espanya Ferran VII, fill de Carles IV, i restaura l’absolutisme.

1820 - Pronunciament de Riego: comença el trienni liberal en jurar Ferran VII la Constitució de Cadis, llei que compta amb gran nombre de partidaris entre la gent de mar eivissenca. ■